

(голова) та ін. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 822 с. – С.373-375.

Науковий керівник:** старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Курганський Олександр Валерійович

Афрамчук А.О., Монаку В.В.

*студентки 2- го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПОМІЧНИКА АДВОКАТА: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Важливою передумовою для досягнення Україною високого рівня розвитку, який би повною мірою відповідав статусу провідної світової держави, є розвиток адвокатури як інституту, діяльність якого спрямована на забезпечення прав фізичних і юридичних осіб та ефективне виконання законодавства.

Основи правової регламентації організації і діяльності адвокатури в Україні визначені в нормах закону ч. 1 ст. 16 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і незважаючи на те, що практика застосування цього закону дозволила правознавцям-дослідникам виявити його норми, які потребують у подальшому удосконаленні, відповідному потребам подальшого розвитку вітчизняної адвокатури, далеко не всі проблемні питання, потребують свого вирішення знайшли своє відображення в проведених до теперішнього часу наукових дослідженнях. До одного з таких питань відноситься проблема регламентації правового статусу осіб, які сприяють здійсненню адвокатської діяльності, а саме помічників адвоката.

Стан наукових знань про інститути стажиста і помічника адвоката у вітчизняній юридичній науці слід визнати незадовільним, оскільки дисертаційних досліджень цієї наукової проблеми до теперішнього часу не проводилося. У той же час, окремі питання, пов'язані з інститутами стажиста і помічника адвоката були порушені в навчальній і науковій літературі.

Аналіз виданих до теперішнього часу наукових і навчально-методичних праць свідчить, що існує ряд підручників, пов'язаних з об'єктом і предметом цього дослідження. Ці роботи були підготовлені як окремими авторами, серед яких переважно зарубіжні дослідники – М.Ю. Барщевський, Ю.Ф. Лубшев, А.Г. Кучерена, Р.Г. Мельниченко, О.В. Синьоокий, А.Н. Чашин, так і їх колективами – Г.Б. Мірзоев, Н.Д. Еріашвілі і А.А. Власов, видання

під редакцією В.Н. Буробіна, А.В. Гриненко, І.Л. Трунова, Н.А. Колоколова, С.С. Юр'єва та ін. Водночас в них, як правило, розглядається незначна частина проблем правової регламентації статусу помічника адвоката.

Як стверджує О. А. Яковлев, можна виокремити три види правовідносин в адвокатській діяльності, щодо яких потрібно вирішити, чи можуть бути ці правовідносини трудовими:

1) правовідносини, поміж адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) й іншими особами, які сприяють у виконанні адвокатом своїх функцій (помічники, обслуговуючий персонал тощо);

2) правовідносини поміж адвокатом і адвокатським бюро (адвокатським об'єднанням);

3) правовідносини поміж адвокатом і особою, якій адвокат надає послуги. Перший вид відносин, на переконання науковця, може бути визначений як трудові правовідносини [1, с. 143].

Організаційні форми праці помічника адвоката, але, окрім наведеного, процедура отримання статусу помічника адвоката ускладнена безліччю інших бюрократичних дій, які створюють суттєві перепони на шляху до виникнення цього статусу. Ключовою проблемою, яка потім має важливий вплив на подальшу діяльність особи, є співвідношення моментів виникнення трудових правовідносин із помічником адвоката і власне отримання статусу помічника адвоката, бо на практиці ці два моменти не збігаються. Незважаючи на те, що адвокат вже прийняв особу як свого помічника, статусу ця особа набуде лише з моменту отримання посвідчення помічника адвоката. Так, пункт 1.3.3 Положення [4] встановлює, що помічники адвоката працюють на підставі трудового договору (контракту), укладеного з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, з додержанням вимог Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і законодавства України про працю.

Аналіз нормативних актів, палати адвокатів України та інших органів адвокатського самоврядування, а також матеріалів наукових досліджень показує, що, незважаючи на відносно тривалий період дії до ч. 1 ст. 16 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і наявність широкого масиву актів органів адвокатського самоврядування, до цих пір не вироблені єдині підходи до дефініцій «стажер адвоката» і «помічник адвоката», чітко не визначено функціональне призначення, права та обов'язки цих осіб, не обґрунтовані критерії, що дозволяє відмежувати стажиста помічника адвоката один від одного, а також від інших осіб, сприяють здійсненню адвокатської діяльності [2].

Крім того, в даний час існують різні підходи до визначення цілей та нормативного закріплення програми стажування, а на практиці зустрічається встановлення не передбачених законодавством вимог, що пред'являються до претендентів помічника адвоката. Незважаючи на тривалий досвід існування

інституту керівників стажування, інакше званих адвокатами-кураторами, в даний час відсутні єдині технічні підходи як до вимог, що пред'являються до цих особам, так і до визначення кола їхніх прав і обов'язків, а також матеріального стимулювання їх діяльності.

Узагальнення досвіду дисциплінарних органів в Україні показує що досі не сформульовані єдині підходи щодо питання про обсяг необхідного і допустимого контролю органів адвокатського самоврядування за особами, що сприяють здійсненню адвокатської діяльності, не вирішено цілу низку організаційних проблем, пов'язаних з визначенням терміну проходження стажування і стосовно правової регламентації видачі та змісту посвідчення стажиста та помічника адвоката [5, с. 146].

До сих пір не вироблений єдиний підхід до питання про те, чи повинні стажуваннятавиконанняобов'язківпомічникаадвокатабутиосновниммісцем роботи цих осіб, а також про те, чи вправі вони працювати за сумісництвом, практично не отримали нормативного закріплення є питання матеріально-правової регламентації видів і підстав дисциплінарної відповідальності цих осіб і порядку їх залучення до дисциплінарної відповідальності. Поряд з цим, в чинному законодавстві практично відсутні правові норми, спрямовані на встановлення гарантій збереження адвокатської таємниці стажерами і помічниками адвоката, хоча на них законодавцем і актами органів адвокатського самоврядування покладається відповідний обов'язок.

Таким чином, вирішення проблем вдосконалення нормативної регламентації правового статусу помічника в Україні є важливим з точки зору вдосконалення теорії і практики організації адвокатури і здійснення адвокатської діяльності.

На підставі аналізу вищевикладеного впливає прийти до висновку, що в ч. 1 ст. 16 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» встановлено досить вузьке коло прав та обов'язків помічника адвоката, який необхідно розширити.

Пропонується доповнити і закріпити права і функціональні обов'язки помічника адвоката в такій редакції:

- помічник адвоката зобов'язаний сприяти адвокату в наданні їм юридичної допомоги;
- помічник адвоката зобов'язаний зберігати адвокатську таємницю;
- помічник адвоката зобов'язаний за дорученням адвоката складати проекти правових документів (позовів, письмових консультацій, висновків, клопотань, зауважень на протоколи судових засідань, касаційних і наглядових скарг і т.д.),
- помічник адвоката зобов'язаний за завданням адвоката проводити аналіз законодавства України та узагальнювати судову практику, збирати доказові матеріали, документи для їх подання органам досудового слідства і суду, знайомитися з матеріалами кримінальних та цивільних справ і

виписувати необхідні відомості, які підлягають використанню адвокатом при здійсненні захисту юридичних і фізичних осіб;

- помічник адвоката зобов'язаний завіряти копії документів у нотаріуса за дорученням адвоката;

Помічник адвоката під керівництвом адвоката вправі здійснювати такі права:

- з дозволу слідчого і адвоката спільно з адвокатом вправі відвідувати слідчий ізолятор;

- проводити попередні бесіди з клієнтами (з потенційними довірцями) адвоката;

- бути представником сторін в цивільному процесі (повноваження помічника адвоката повинні засвідчуватися довіреністю, виданою нотаріусом від особи, інтереси якої він представляє);

- виступати в якості представника сторони і представляти права і законні інтереси осіб, які звернулися за юридичною допомогою у всіх державних та інших організаціях, до компетенції яких входить вирішення відповідних питань;

- здійснювати правове обслуговування юридичних осіб за угодами адвокатських утворень (підрозділів) в межах наданих йому повноважень.

Список використаної літератури:

1. Яковлев О. А. Проблемні питання трудового права у Законі України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність». Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2013. Вип. № 14. С. 142–145.

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27. Ст. 282.

3. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. Дод. до № 50.

4. Положення про помічника адвоката: затверджене рішенням Ради адвокатів України від 25.09.2015 № 113. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-09-08-polozhennya-140_5bbc6f2dba29f.pdf (дата звернення: 03.08.2019).

5. Пилипенко П. Д. Підстави виникнення індивідуальних трудових правовідносин : монографія. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2003. 146 с.

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» ***Нестерчук Лілія Петрівна***